

értelemben való meghonosítása mellett küzdenek s ez az irányzatuk merev ellentétben állott az erdőkincstárnál követett gyakorlattal. Annál őszintébb örömmel üdvözljük, ha e téren tényleg rendszerváltozás előtt állunk, melynek nagy jelentőségét senki sem méltányolja jobban nálunknál.

A szász hétbírák (szász egyetem) erdeje.

Az u. n. szász egyetem erdejében tervezett faeladásról az Erdészeti Lapok már megemlékeztek (f. évi III. sz.) abból az alkalomból, hogy a közelmúltban, több más erdélyrészi faeladáshoz hasonlóan, kísérlet történt arra, hogy ezen nagy erdőbirtok faállománya is messze értékén alul, a nyilvános árverés kizárásával, *szabad kézből* eladassék. Csodálatos, hogy az erdélyi részeken, ahol tudvalevően már évtizedek óta se vége, se hossza az óriási mérvű rendkívüli fahasználatoknak, melyek az erdőgazdaság törvényszerű tartamosságát azokon a kötött bírokokon évtizedekre halomra döntik, az erdőbirtokosok még ma is teljesen tájékozatlanok erdejük értéke felől és az erdészeti hatóságoknak valóságos harczot kell vívniok, nehogy a vágható erdőknek maradványai is oly valóban nevetségesen alacsony áron adassanak el, amilyeneken 8—10 év előtt még számos székelyföldi erdő elkelt. Emlékezzünk csak vissza pl. a Zathureczky-féle, azóta ha jól vagyunk értesülve, kincstári tulajdonba átment erdő faállományának eladására, amelynél a vevő 60, mond hatvan koronát fizetett egy kat. holdon álló fatömegért, ami egy köbméter fa után körülbelül 30 fillér tőárat jelent. Vajjon mit gondol ennek az elprédált erdőnek egykori tulajdonosa magában, ha megtudja, hogy fájáért ma köbméterenkint öt koronát, az erdő holdjáért 1000 koronát kaphatna?

Azok a székelyföldi erdők, amelyeknek kedvező, sőt részben feltűnő magas áron való értékesítéséről az Erdészeti Lapok is megemlékeztek, a tájékozatlan és befolyásolható birtokosok szándéka szerint kivétel nélkül már évek előtt eladattak volna, még pedig a most, a szabályszerű becslés és nyilvános árverés útján elért

árnak $\frac{1}{10}$, némely esetben talán még kisebb hányadrészéért. Őszinte elismerés illeti tehát Darányi és Tallián miniszter urakat és tanácsadóikat, hogy a birtokosok jól felfogott érdekében megakadályozták az erdők eladását mindaddig, amíg a kedvező értékesítés alapjai és feltételei meg nem voltak és a közbirtokosságok és megyei hatóságok részéről felterjesztésekben és küldöttségek útján a népfelsegítés, ipar-alapítás és más tetszetősnél tetszetősebb jelszavak alatt intézett ostromnak ellenállottak.

A szász egyetem faeladásának ügye csak egyike a soknak, lefolyása azonban jellemző az erdélyrészi faértékesítés ujabbkori történetére s mint ilyet érdemesnek tartjuk arra, hogy a napilapokban megjelent közlemények némi kiegészítésével bővebben ismertessük.

A szász hétbirák erdeje Szeben vármegye határán a Lotru és a Codt folyók völgye mentén fekszik. Területe 23.853 kat. hold, melyből a codtvölgyi rész a Kárpátok Magyarországra hajló lejtőjén, a lotruvölgyi 14.386 kat. holdnyi rész pedig a Kárpátoknak Románia felé eső lejtőjén és kis részben Románia területén fekszik. Ez erdő jövedelme, az 1876. évi XII. t.-cz. szerint, kizárólag a volt Királyföld közművelődési céljaira fordítandó. A vagyonkezelés fölött a felügyeleti jogot a kormány gyakorolja.

A szász hétbirák 1899-ben az egész erdő fájának 40 évi kihasználás mellett 2,960.000⁰⁰ koronáért szabad kézből való eladására kértek engedélyt. A közigazgatási bizottság az engedelem megadását javasolta. Darányi azonban Széll Kálmán akkori belügyminiszterhez intézett átiratában kijelentette, hogy a kért módon való eladáshoz nem járulhat hozzá, a levágásra érett fa egy részének, nevezetesen a Románia felé lejtő résznek gyorsított kihasználásához hozzájárul ugyan, de csak ha előbb teljes gazdasági üzemtervet mutatnak be a tulajdonosok, s ha az értékesítés szabályszerű becslés után a becsérték kikiáltási árul vétele mellett nyilvános árverés útján történik.

Tallián Béla 1904-ben a megújított kérelem fölött teljesen ez elvi alapon határozott és a lotruvölgyi erdők kihasználására vonatkozó engedelmet kilátásba helyezte, de kikötötte, hogy:

1. Az az erdőterület, melynek fakészlete el fog adatni, még az értékesítés előtt pontosan fölméressék.

2. Az eladás alá bocsátandó fakészlet mennyisége és értéke szakszerű becslés alapján pontosan meghatározandó.

3. Az eladandó fakészlet a helyi viszonyoknak és a célszerű kihasználás és értékesítés föltételeinek megfelelő területbeosztással több különálló részletben bocsáttassék áruba és végül

4. az eladás előzetesen megállapított részletes árverési és szerződési feltételek alapján szabályszerűen kiírt és megtartott nyilvános árverésen történjék.

E föltételeket a szász hétbírák 1904. évi április havában tartott közgyűlésükön elfogadták s az erdő felmérése és becslése, miután arra a tulajdonos magát képtelennek jelentette ki, a kormány közegei által kezdetét vette.

Ez évi február hónapban azonban a hétbírák, daczára annak, hogy a felmérés és becslés eredménye ismeretes még nem volt, ismét megkísérelték az eladást, sőt szerződést is kötöttek most már tizmillió korona áron, 40 évi kihasználásra és ehhez kérték a belügyminiszter engedélyét. A belügyminiszter — a földmivelésügyi miniszterium változatlanul föntartott álláspontjához képest — megtagadta az engedélyt s a már közölt föltételek teljesítését rendelte el.

A közelmúlt napokban a kiküldött erdészeti szakértők befejezték az üzemterv-készítésnek és a részletes becslésnek munkálatait. Eképpen a föltételek teljesülvén, Darányi arról értesítette Szeben vármegye közigazgatási erdészeti bizottságát, hogy:

1. A codtvölgyi erdők eladását nem engedélyezi. Az itt lévő faanyag csak az üzemtervben jóváhagyott rendes kihasználásnak megfelelően lesz értékesíthető.

2. A lotruvölgyi erdők kihasználásra érett fája eladható; de csakis a megállapított s 15 millió 262.360 koronányi becsérték alapul vétele mellett nyilvános árverés útján és 22 évi kihasználásra. A jelzett becsértéken alul a fa el nem adható és utóajánlatok el nem fogadtatnak. A mellékhasználatok (legeltetés, fűkaszálas, vadászat és halászat) szabályszerű eljárással külön értékesítendőek.

A szász hétbírák erdejét az összes fent elsorolt mellékhasznvételekkel együtt 2,960.000, majd tiz millió koronáért akarták eladni, mely összeg 40 éven át folyt volna be. Most az erdő terület 60 százaléka 15 millió koronára van becsülve, 22 év van

megállapítva a lefizetésre. Az értékes mellékhasználatok külön jövedelmi forrásul maradnak. Ehhez valóban nem kell magyarázat. Ki kell még emelni azonban a Darányi által megállapított értékesítési föltételekből, hogy az egész eladási terület három részletben bocsáttatik eladásra s egyre, kettőre, vagy mind a háromra együttesen is tehető ajánlat. Az árverést külföldön is kell hirdetni s az árverésig két és fél hónapi időközt hagyni, hogy a venni szándékozók a területet bejárhassák. Az átadott vágásrészleteket a vevő köteles a második év május hónapjának végéig az újra erdősítésre teljesen alkalmassá tenni.

A szász hétbírák eladási ügyének története élénken illusztrálja a szakszerű vagyongfelügyeleti jog jelentőségét, amelyet a kormány ez esetben az 1876. évi XII., más esetekben az 1898. évi XIX. t.-cz. alapján gyakorol s melynek gondos és erélyes érvényesítése nélkül a köztulajdonban álló erdők értékesítése sok káros visszásságnak volna kitéve.

Az északamerikai boróka.

(*Juniperus virginiana* L.)

Írta: Sajó Károly tanár.

Czeruzáink fafoglatatja, már t. i. a jobb minőségű, miként tudjuk, az északamerikai boróka fájából készül s azt a czeruzagyártásban más fával pótolni ugyyszólván nem is lehet. Ha az európai erdőkben volna párja, akkor bizonyosan nem a tengeren túlról szereznék be az idevágó szükségletet. Ez az oka annak a rablógazdálkodásnak is, amit ennek a fának kihasználásánál őshazájában véghezvisznek.

Az újabb vizsgálatok kiderítették, hogy Amerikában a *Juniperus virginiana* lábon álló készlete annyira megfogyott, hogy körülbelül 20 év leforgása alatt minden használható törzs ki lesz vágva.

Ezt a becses fanemet már *Linné* is ismerte és ő adta neki a *virginiana* elnevezést, mivel Virginia államból kapta az első lehellyi adatokat. Előfordul azonban az Egyesült-Államok egész területén, sőt kisebb mennyiségben még Canada déli szegélyén is.